Oświadczenie złożone
przez senatora Adama Szejnfelda
na 6. posiedzeniu Senatu
w dniu 15 lutego 2024 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska

W ostatnich dniach zapewne nie tylko w Polsce, lecz także w całym demokratycznym świecie opinię publiczną zbulwersowały słowa byłego prezydenta Stanów Zjednoczonych Donalda Trumpa, który stwierdził, że zachęcałby Rosję, by robiła cokolwiek jej się podoba tym krajom NATO, które nie wypełniają zobowiązań finansowych wobec Sojuszu. Z uwagi na fakt, że w przeszłości Donald Trump wielokrotnie był krytyczny wobec NATO, m.in. w różnych rozmowach w 2018 r., kiedy wręcz groził wycofaniem Stanów Zjednoczonych z Sojuszu, a także z uwagi na to, że teraz ponownie może zostać prezydentem USA, należy bardzo poważnie spojrzeć na stan przygotowania naszego kraju do ewentualnego konfliktu zbrojnego lub choćby hybrydowych ataków na nasze bezpieczeństwo.

Trzeba pamiętać, że jedną z podstawowych form samoorganizacji społeczeństwa i instytucji państwa na wypadek okoliczności nadzwyczajnych, w tym ataków zbrojnych, jest obrona cywilna. Mimo to w Polsce po 1989 r. tego typu zasady organizowania się do wspólnego działania obywateli i instytucji państwa, a szczególnie właśnie formację obrony cywilnej, często postrzegało się jako przeżytek okresu zimnej wojny i czasów PRL. Jednak obecnie w taki sposób tego zagadnienia nie wolno traktować.

Dlatego też zwracam się do pana prezesa Rady Ministrów, sprawa dotyczy bowiem wielu, a nawet – choć może w różnym zakresie – wszystkich resortów, o pilne ustawowe i faktyczne uregulowanie spraw związanych z obroną cywilną.

Występowałem w tej ważnej sprawie także już wcześniej, do poprzedniego rządu, Prawa i Sprawiedliwości, ale zarówno moje postulaty, jak i wiele innych głosów, nie wywołały w zasadzie żadnych oczekiwanych rezultatów. Było tak, mimo że ostatnie lata pokazały, iż nie tylko zagrożenie wojną uzasadnia instytucjonalne, ustawowe i faktyczne organizowanie się na wypadek sytuacji nadzwyczajnych. Jest bowiem wiele innych czynników uzasadniających ten postulat. Można w tym zakresie wskazać choćby na różnego rodzaju klęski żywiołowe, radykalne zmiany klimatu, pojawianie się huraganów, trąb powietrznych, radykalnych skoków temperatury, powodzi przeplatanych suszami, na pożary ogromnych rozmiarów, poważne awarie techniczne i technologiczne, ataki terrorystyczne, psychologiczne, migracje i kryzysy uchodźcze, a w ostatnich latach też epidemie i pandemie, jak np. pandemia COVID-19. Niestety trzeba brać pod uwagę także to, co jest najgorsze, czyli wojnę, która w dzisiejszych czasach może przybierać różne formy – wojny hybrydowej, cybernetycznej, informacyjnej, energetycznej, a także wojny realizowanej w tradycyjnych, militarnych formach. Wszystkie one wymagają odpowiedniego działania państwa w celu ochrony zarówno pojedynczych obywateli i ich mienia, narodowych zabytków i dziedzictwa kulturowego, jak i całego państwa, jego gospodarki i społeczeństwa. To zaś powoduje konieczność radykalnej zmiany w zakresie nie tylko postrzegania zadań obrony cywili, lecz także podejmowania inicjatyw legislacyjnych.

Szanowny Panie Premierze, opisywanego powyżej stanu rzeczy nie poprawiła ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, uchwalona w poprzedniej kadencji, ponieważ nie znalazł się w niej odpowiedni rozdział dotyczący obrony cywilnej. Ba, jest jeszcze gorzej, gdyż nowa ustawa o obronie Ojczyzny, która zasadniczo weszła w życie 23 kwietnia 2022 r., w ogóle nie reguluje tej kwestii, a wcześniej, w ustawie z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP tematyka ta była wyodrębniona w rozdziale o obronie cywilnej. Dlatego obecnie obrona cywilna w Polsce nie tylko nie jest odpowiednio przygotowana do wykonywania swoich zadań, choćby w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej, a cóż dopiero w sytuacji wojny, lecz także w zasadzie nie ma wystarczających podstaw prawnych do działania, nie wspominając już o środkach technicznych i finansowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, zwracam się do pana premiera o podjęcie pilnych działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa obywateli i kraju w zakresie, w jakim orgaznizowana jest i w jakim działa obrona cywilna. Zwracam się jednocześnie z prośbą o odpowiedź na niniejsze oświadczenie, zawierającą informację o zakresie i harmonogramie działań planowanych do podjęcia przez Radę Ministrów.

Adam Szejnfeld
senator RP